

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009
מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	–	קטע שלא נלמד	–	(4x3)	–	12 נקודות
פרק שני	–	נושא הגג: "מלכים ונביאים"	–	(16x2)	–	32 נקודות
פרק שלישי	–	נושא החובה: "עלילות הראשית"	–	(14x1)	–	14 נקודות
פרק רביעי	–	נושאי הבחירה	–	(14x3)	–	<u>42 נקודות</u>
	–	סה"כ	–		–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון - קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא שופטים, ג, 12-30.

יב ויִסְכּוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּחַק ה' אֶת־עַגְלוֹן מֶלֶךְ־
 יג מוֹאָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי ה': וַיֹּאסֶף
 יד אֱלֹהֵי אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וְעַמְלֶק וַיִּלְכְּ וַיִּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירָשׁוּ אֶת־
 טו עִיר הַתְּמָרִים: וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עַגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
 טז שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־ה': וַיִּקַּם ה'
 יז לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־אֱהוֹד בֶּן־גֵּרָא בֶן־הַיְמִינִי אִישׁ אֶטֶר יַד־
 יח יְמִינוֹ וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעַגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב:
 יט וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוֹד חֶרֶב וְלָה שְׁנֵי פְיוֹת גָּמַד אֲרָפָה וַיַּחַדֵּר אוֹתָהּ
 כ יַמְתַּחַת לַמִּדְּבָר עַל יַד יְמִינוֹ: וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה לְעַגְלוֹן מֶלֶךְ
 כא מוֹאָב וְעַגְלוֹן אִישׁ בְּרִיא מְאֹד: וַהֲלִי כֹאֲשֶׁר פָּלַח לַהֲקָרִיב
 כב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּשְׁלַח אֶת־הָעַם נְשָׂאֵי הַמִּנְחָה: וְהוּא שָׁב מִן־
 כג הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָל וַיֹּאמֶר דְּבַר־סֵתֶר לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ
 כד וַיֹּאמֶר הֵם וַיֵּצְאוּ מֵעֲלֵיו כָּל־הַעַמּוּדִים עֲלָיו: וְאֱהוֹד וּבָא אֵלָיו
 כה וְהוּא יֹשֵׁב בְּעֵלְיֵת הַמִּקְדָּה אֲשֶׁר־לוֹ לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֱהוֹד דְּבַר־
 כו אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקַּם מֵעַל הַפֶּסֶל: וַיִּשְׁלַח אֱהוֹד אֶת־יָד
 כז שְׂמָאלוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַחֶרֶב מֵעַל יַדוֹ וַיִּמְנוּ וַיִּתְקַעַה בְּבִטְנָהּ:
 כח וַיָּבֹא גַם־הַנֶּצֶב אַחֵר הַלְּהַב וַיִּסְגֹּר הַחֶלֶב בְּעַד הַלְּהַב כִּי לֹא
 כט שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנָהּ וַיֵּצֵא הַפְּרִשְׁדָּנָה: וַיֵּצֵא אֱהוֹד הַמִּסְדְּרוֹנָה
 לד וַיִּסְגֹּר דְּלִתּוֹת הָעֲלִיָּה בְּעַדוֹ וְנִעַל: וְהוּא יָצָא וַעֲבָדוּ בָּאוֹ
 לו וַיִּדְּאוּ וַהֲנִיחַ דְּלִתּוֹת הָעֲלִיָּה נִעְלוֹת וַיֹּאמְרוּ אֵךְ מִסִּיךְ הוּא
 לה אֶת־דְּגָלָיו בַּחֹדֶר הַמִּקְדָּה: וַיַּחֲלִיו עַד־פּוֹשׁ וַהֲנִיחַ אֵינֶנּוּ פֶתַח
 לו דְּלִתּוֹת הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמִּפְתָּח וַיִּפְתְּחוּ וַהֲנִיחַ אֲדֵנֵיהֶם נָפַל
 לז אֲרֻצָּה מֵת: וְאֱהוֹד נִמְלֹט עַד הַתְּמַדְמָהּ וְהוּא עֹבֵר אֶת־
 לח הַפְּסִילִים וַיִּמְלֹט הַשְּׁעִירָתָה: וַהֲלִי כִּבּוֹאוֹ וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפֵר
 לט בַּהַר אֲפָרַיִם וַיִּרְדּוּ עַמּוֹ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם:
 לו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִם רַדְּפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן ה' אֶת־אֵיבֵיכֶם אֶת־
 לו מוֹאָב בְּיַדְכֶם וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
 לז לְמוֹאָב וְלֹא־נָתַנוּ אִישׁ לְעַבְדוֹ: וַיָּבֹאוּ אֶת־מוֹאָב בַּעַת הַהִיא
 לט פַּעֲשַׁדַת אֲלֵפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֶן וְכָל־אִישׁ חֵיל וְלֹא נִמְלֹט אִישׁ:
 ל וַתִּפְּנַע מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקַט הָאָרֶץ
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה:

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. הסיפור בקטע שלפניך מעוצב בחמישה שלבים:

- החטא של ישראל
- העונש
- זעקת העם לה'
- היענות ה' לזעקת העם
- שקט בארץ

לכל אחד מהשלבים האלה, הבא ציטוט שמבסס אותו.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. קרא פסוקים 15-25 בקטע שלפניך.

ציין שלושה תכסיסים שאהוד בן-גרא השתמש בהם כשהוא בא להרוג את עגלון מלך מואב, והסבר כל אחד מהתכסיסים.

3. קרא פסוקים 28-29 בקטע שלפניך.

הכתוב מביא שני הסברים לניצחון של ישראל על מואב. מה הם שני ההסברים? בסס את תשובתך על הכתוב.

4. קרא פסוק 27 בקטע שלפניך וגם שמואל ב, ב', 28.

הסבר מהו התפקיד של התקיעה בשופר בזמן מלחמה בכל אחד מהכתובים.

פרק שני – נושא הגג: "מלכים ונביאים" (32 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף – 8 נקודות; סה"כ – 16 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, י"ב, 25-33.

כה ויבן

יִרְבֵּעַם אֶת־שָׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיְבַן אֶת־
פְּנוּאֵל: וַיֹּאמֶר יִרְבֵּעַם בְּלִבּוֹ עַתָּה תָּשׁוּב הַמַּמְלָכָה לְבֵית־
דָּוִד: אִם־יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זִבְחִים בְּבֵית־הַ
בִּירוּשָׁלַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנָיהֶם אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וְהִדְגַּנּוּ וּשְׁבוּ אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה: וַיִּעֵץ הַמֶּלֶךְ
וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רַב־לָכֶם מַעֲלֹת יְרוּשָׁלַם
הִנֵּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלֹךְ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּשֶׂם אֶת־
הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֶחָד נָתַן בְּדָן: וַיְהִי הַדְּבָר הַזֶּה
לְחַטָּאת וַיִּלְכּוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן: וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת
וַיַּעַשׂ כְּהֹנִים מִקְצֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי: וַיַּעַשׂ
יִרְבֵּעַם וְהַגַּ בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַחֲמִשָּׁה־עָשָׂר יוֹם וּלְחֹדֶשׁ בָּחַג
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזִבְחַת
לְעֲגָלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהַעֲמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כְּהֹנֵי הַבָּמוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בְּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּרָא מִלְּבַד וַיַּעַשׂ הַגַּ
מִּלְּבָבוֹ לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. תהליך קבלת ההחלטות של ירבעם במהלך ביסוס שלטונו מדגים את האמרה:
"סוף מעשה במחשבה תחילה".

(1) קרא פסוקים 26-28 בקטע שלפניך, וציין שניים מן השלבים בתהליך קבלת ההחלטות של ירבעם. (4 נקודות)

(2) ירבעם קיבל החלטה בשל גורם אישי. הסבר מהו הגורם האישי שזכר בפסוקים 26-27. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ב. בקטע שלפניך מסופר על שינויים שביצע ירבעם בממלכתו.

(1) ציין שני שינויים שביצע ירבעם, והסבר כל שינוי. (4 נקודות)

(2) הסופר המקראי מותח ביקורת על השינויים האלה. בסס טענה זו בעזרת דוגמה אחת מן הכתוב. (4 נקודות)

ג. דבריו ומעשיו של ירבעם מציגים "חזרה אל מסורת אבות, אל המנהגים והאמונות שמימי יציאת מצרים ואל הפולחן הקשור בזיכרונות של שחרור האומה משעבוד מצרים".

(בי עודד, "מלכים א'", עולם התנ"ך)

בסס טענה זו על דוגמה אחת מהקטע שלפניך, והסבר אותה.

ויאמר אליהם רבשקה
 אמרוֹנָא אֶל־חֻזְקִיהוּ כֹה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר מֶה
 הַבְּטָחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בְּטַחַת: אָמַרְתָּ אַךְ־דָּבַר שְׁפִתַיִם עָצָה
 וַגְּבוּרָה לְמַלְחָמָה עָתָה עַל־מִי בְטַחַת כִּי מֵרַדְתָּ בִּי: עָתָה
 הִנֵּה בְטַחַת לְךָ עַל־מִשְׁעַנְתֵּי הַקֶּנֶה הַרְצִיץ הַזֶּה עַל־מְצִרַיִם
 אֲשֶׁר יִסְמַךְ אִישׁ עָלָיו וְכֹא בִכְפוֹ וְנִקְבָה בֶן פְּרֻעָה מֶלֶךְ־
 מְצִרַיִם לְכָל־הַבְּטָחִים עָלָיו: וְכִי־תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל־הֵן
 אֱלֹהֵינוּ בְטַחְנוּ הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר הִסִּיד חֻזְקִיהוּ אֶת־בְּמַתּוֹ
 וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וּלְיְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה
 תִּשְׁתַּחֲוּוּ בִירוּשָׁלַם: וְעַתָּה הִתְעַרְבֵנּוּ אֶת־אֲדֹנָי אֶת־מֶלֶךְ
 אֲשׁוּר וְאֵתְנָה לְךָ אֶלְפִים סוּסִים אִם־תֹּכֵל לַתֵּת לְךָ רֶכֶבִים
 עָלֵיהֶם: וְאִיךָ תִשָּׁבֵא אֶת פְּנֵי פַחַת אֶחָד עַבְדֵי אֲדֹנָי הַקְּטַנִּים
 וְתִבְטַח לְךָ עַל־מְצִרַיִם לִרְכֹב וּלְפָרָשִׁים: עָתָה הַמְּבַלְעָדִי
 הֵן עָלִיתִי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהִשְׁחָתוֹ הֵן אָמַר אֵלַי עֲלֵה
 עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁחִיתָהּ: וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם בֶּן־חֻלְקִיהוּ
 וְשִׁבְנָה וַיֹּאחַ אֶל־רַב־שָׁקָה דְבַר־נָא אֶל־עַבְדֶּיךָ אֲדָמִית כִּי
 שָׁמַעִים אֲנַחְנוּ וְאֶל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית בְּאֹזֶן הָעָם אֲשֶׁר
 עַל־הַחֲמָה: וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם רַב־שָׁקָה הֲעַל אֲדִנְיָךְ וְאֵלֶיךָ שְׁלַחְנִי
 אֲדֹנָי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים
 עַל־הַחֲמָה לֶאֱכֹל אֶת־חֲדֵיהֶם וּלְשַׁתּוֹת אֶת־שִׁינֵיהֶם עִמָּכֶם:
 וַיַּעֲמֵד רַב־שָׁקָה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית וַיְדַבֵּר וַיֹּאמֶר
 שָׁמְעוּ דְבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר: כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אֶל־
 יֵשָׁא לָכֶם חֻזְקִיהוּ כִּי־לֹא יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: וְאֶל־
 יִבְטַח אֶתְכֶם חֻזְקִיהוּ אֶל־הֵן לֹא־מֵד הַצֵּל יַצִּילֵנוּ הֵן וְלֹא
 תִּנְתֵּן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אֲשׁוּר:

צואתם
 מימי רגליהם

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

לא אל-תשמעו אל-
 חזקיהו כי לֹה אָמַר מֶלֶךְ אֲשׁוּר עִשׂוּ אֵתִי בְּדָכָה וְצֵאוּ אֵלַי
 וב ואכלו איש-גפנו ואיש תאנתו ושחו איש מי-בדו: עד-באו
 ולקחתו אתכם אל-ארץ בארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ
 לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש וחיו ולא תמתו ואל-
 תשמעו אל-חזקיהו כי-יִסִּית אֶתְכֶם לֵאמֹר הִי יִצְלָנוּ:
 לג ההצל הצילו אלהי הגוים איש את-ארצו מיד מלך אשור:
 לד איה אלהי חמת וארפד איה אלהי ספרדים הנע ועוה כי-
 לה הצילו את-שמרון מידי: מי בכל-אלהי הארצות אשר-
 הצילו את-ארצם מידי כי-יציל הִי את-ירושלם מידי:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

כדי לשכנע את העם להיכנע רבשקה משתמש בנאומו באמצעים שונים.

א. קרא פסוקים 19-25.

(1) ציין והסבר שני טיעונים מהנאום הלקוחים מהתחום המדיני-הצבאי, שמטרתם לשכנע את העם. (5 נקודות)

(2) ציין והסבר טיעון אחד מהנאום הלקוח מהתחום הדתי, שמטרתו לשכנע את העם. (3 נקודות)

ב. גם שפת הנאום וגם תיאור מצב העם בהווה לעומת העתיד הצפוי לו, משמשים את רבשקה לשכנע את העם להיכנע.
בסס טענה זו על פסוקים 26-32.

ג. (1) קרא גם מלכים ב, י"ט, 5-6.

במה מאשים הנביא ישעיהו את "נערי מלך אשור"? (4 נקודות)

(2) עיין בפסוקים 33-35 בקטע שלפניך, והסבר מה בדברי רבשקה יכול להתפרש כבסיס להאשמה של ישעיהו? (4 נקודות)

ויהי אחד הדברים האלה כרם היה
לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך
שמרון: וידבר אחאב אל-נבות ולאמר: תנה-לי את-כרמך
ויהי-לי לגן-ירק כי הוא קרוב אצל ביתי ואתנה לך תחתיו
כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך אתנה-לך כסף מחיר זה:
ויאמר נבות אל-אחאב הלילה לי מילה: מתתי את-נחלת
אבתי לך: ויבא אחאב אל-ביתו סר וועף על-הדבר אשר-
דבר אליו נבות היזרעאלי ויאמר לא-אתן לך את-נחלת
אבותי וישבב על-מטתו ויסב את-פניו ולא-אכל לחם:
ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה-זה רוחך סרה
ואינך אכל לחם: וידבר אליה כי-אדבר אל-נבות היזרעאלי
ואמר לו תנה-לי את-כרמך בכסף או אם-חפץ אתה אתנה-
לך כרם תחתיו ויאמר לא-אתן לך את-כרמי: ותאמר אליו
איזבל אשתו אתה עתה תעשה מליכה על-ישראל קום
אכל-לחם ויטב לפניך אני אתן לך את-כרם נבות היזרעאלי:
ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח הספרים
אל-הזקנים ואל-החרים אשר בעירו הישבים את-נבות:
ותכתב בספרים לאמר קראו-עום והשיבו את-נבות בראש
העם: והושיבו שנים אנשים בני-בליעל נגדו ויעדהו לאמר
ברכת אלהים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת: ויעשו אנשי
עירו הזקנים והחרים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה
אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם:
קראו עום והשיבו את-נבות בראש העם: ויבאו שני האנשים
בני-בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הפליעל את-נבות נגד
העם לאמר בדרך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר
ויסקלהו באבנים וימת: וישלחו אל-איזבל לאמר סקל נבות
וימת: ויהי כשמע איזבל כי-סקל נבות וימת ותאמר איזבל
אל-אחאב קום רש את-כרם נבות היזרעאלי אשר מאן
לתת-לך בכסף כי אין נבות חי כי-מת: ויהי כשמע אחאב
כי מת נבות ויקם אחאב לרדת אל-כרם נבות היזרעאלי
לרשתו:

ספרים

וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי
 לֵאמֹר: קוּם רִד לְקִרְיַת אַחָב מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשֶׁמְרוֹן
 הִנֵּה בְכֶרֶם נָבוֹת אֲשֶׁר-יָרַד שֵׁם לְדָשָׁנוּ: וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר
 כֹּה אָמַר ה': הֲרַצְחָת וּגְסִירְשָׁת וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה
 אָמַר ה': בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר לָקְחוּ הַכְּלָבִים אֶת-דָּם נָבוֹת יִלְקוּ
 הַכְּלָבִים אֶת-דַּמְךָ גַּם-אַתָּה: וַיֹּאמֶר אַחָב אֶל-אֱלֹהֵי
 הַמִּצְאָתָי אֵיבֵי וַיֹּאמֶר מִצְאָתִי יַעַן הִתְמַכְרַךְ לַעֲשׂוֹת הָרַע
 בְּעֵינֵי ה': הֲנִי מִבְּנֵי אֱלֹהֵי רָעָה וּבְעֵרְתִי אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי
 לְאַחָב מִשְׁתֵּינן בְּקִיר וְעֵצוֹד וְעֹזֹב בְּיִשְׂרָאֵל: וְנָתַתִּי אֶת-
 בֵּיתְךָ כְּבֵית יָדְבֶעַם בֶּן-נֹבֵט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן-אֲחִיהָ אֶל-
 הַפֶּעַס אֲשֶׁר הִכְעִסְתָּ וַתַּחַטֵּא אֶת-יִשְׂרָאֵל: וְגַם-לְאִיזֶבֶל דְּבַר
 ה' לֵאמֹר הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת-אִיזֶבֶל בְּחַל יוֹרְעָאֵל: הַמֵּת
 לְאַחָב בְּעִיר וַיֹּאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת בְּשָׂדֵה וַיֹּאכְלוּ עוֹף
 הַשָּׁמַיִם: דָּק לֹא-הָיָה כְּאַחָב אֲשֶׁר הִתְמַכְדָּ לַעֲשׂוֹת הָרַע
 בְּעֵינֵי ה': אֲשֶׁר-הִסְתָּה אֹתוֹ אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ: וַיִּתְעַב מְאֹד
 לְלַכַּת אַחֲרַי הַגִּלְלִים כֹּכֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֹמְרֵי אֲשֶׁר הוֹרִישׁ
 ה' מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי כִשְׁמַע אַחָב אֶת-הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיִּשֶׁם-שֶׁק עַל-בְּשָׂרוֹ וַיַּעֲזֹב וַיִּשְׁכַּב בְּשֶׁק
 וַיְהַלֵּךְ אֶס: וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי
 לֵאמֹר: הֲרֵאִיתָ כִּי-נִכְנַע אַחָב מִלִּפְנֵי יַעַן כִּי-נִכְנַע מִפְּנֵי לֹא-
 אָבִי הָרַעָה בְּיָמָיו בְּיָמֵי בְנֵי אָבִיא הָרַעָה עַל-בֵּיתוֹ:

אָבִיא

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. בתיאור המשפט המבויים של נבות וגזר הדין שהוטל עליו אפשר לראות שההאשמות וגזר הדין התבססו על חוקי התורה.
 קרא שמות, כ"ב, 27; ויקרא, כ"ד, 15-16 ודברים, י"ז, 6. הסבר חוקים אלה, ובסס עליהם את הטענה.

ב. בפסוק 19 אליהו מאשים את אחאב: "הרצחת וגם ירשת", ומודיע לו את עונשו.
 (1) הסבר את ההאשמה של אליהו כלפי אחאב, ואת משמעות הביטוי "הרצחת וגם ירשת" בימינו. (4 נקודות)

(2) על פי פסוק 19, מהו עונשו של אחאב? על פי איזו תפיסת גמול ועל פי איזה עיקרון של ענישה הוא נקבע? (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 27-29.

(1) הסבר במה שונה הגמול שמובטח לאחאב לפי פסוק 29 מהגמול המתואר בפסוק 19? (4 נקודות)

(2) מה גרם לשינוי בגמול שהובטח לאחאב? (4 נקודות)

וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי א
 לֵאמֹר: הֲלֹךְ וּקְרֵאתָ בְּאוֹזַי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' ב
 זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי
 בַּמִּדְבָר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית ג
 תְּבוּאָתָהּ כֹּל-אֲכָלֶיךָ יִאֲשְׁמוּ רֵעָה תִבֵּא אֵלֵיהֶם נֹאס־
 ה': שָׁמְעוּ דְבַר-ה' בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל- ד
 מִשְׁפַּחֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: כֹּה אָמַר ה' מִה־מִצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם ה
 בִּי עוֹל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלַי וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיִּהְבְּלוּ: וְלֹא אָמְרוּ ו
 אִיהִ ה' הַמַּעֲלָה אֶתְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמְּזוּלִיךְ אֶתְנוּ
 בַּמִּדְבָר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעַלְמוֹת בְּאֶרֶץ לֹא- ז
 עֵבֶר בָּהּ אִישׁ וְלֹא-יֹשֵׁב אֲדָם שָׁם: וַאֲבִיָּא אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ ז
 הַפְּרִמָּל לֵאכֹל פְּרִיָּה וְטוֹבָה וּתְבֹאֹו וּתְטַמְּאוּ אֶת-אֲרָצִי
 וּנְחַלְתִּי שְׂמַתְם לְתוֹעֵבָה: הַפְּהַנִּים לֹא אָמְרוּ אִיהִ ה' וּתְפִשׂוּ ח
 הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהִרְעִים פִּשְׁעוּ בִי וְהִנְבִּיאִים נִבְּאוּ בַּעֲל
 וְאַחֲרַי לֹא-יִוְעֵלוּ הִלְכוּ: לִכֵּן עַד אֲרִיב אֶתְכֶם נֹאס־ ה' ט
 וְאֶת-בְּנֵי בְנֵיכֶם אֲרִיב: כִּי עֲבָדוּ אִי כְּתִיִם וְרָאוּ וּקְדַר שִׁלְחוּ י
 וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִיתָה כְּזֹאת: הִהְיִמִיר גּוֹי אֱלֹהִים כ
 וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הִמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל: שָׁמוּ שָׁמַיִם י
 עַל-זֹאת וּשְׁעָרוֹ חֲרְבוּ מֵאֵד נֹאס־ ה': כִּי-שָׁתִים רַעוֹת עָשָׂה י
 עַמִּי אֶתִּי עֲזָבוּ מִקּוֹדֵי מַיִם חַיִּים לְחַעֵב לָהֶם בְּאֲדוֹת בְּאֶרֶת
 נִשְׁבָּדִים אֲשֶׁר לֹא-יִכְלוּ הַמַּיִם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. הסבר את שתי המטפורות בפסוקים 2-3. מה מעידות מטפורות אלה על היחס

של האל כלפי עם ישראל?

ב. קרא פסוקים 4-8.

דברי ה' מתארים את מעשי החסד שעשה לעמו ואת כפיות הטובה של העם כלפיו. בסס טענה זו על שתי דוגמאות למעשי החסד של ה' ושתי דוגמאות לכפיות הטובה של העם.

ג. קרא פסוקים 11-13.

ציין שני ניגודים הבאים לידי ביטוי בדברי ה' בפסוקים אלה, והסבר אותם.

פרק שלישי – נושא החובה: "עלילות הראשית" (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא ישעיה, נ"א, 9-10; תהלים, ק"ד, 1-18.

ישעיה, נ"א, 9-10

עוֹלֵי עוֹרֵי לְבָשִׁי-עוֹ זְרוּעַ הַיָּהוָה
 עוֹרֵי כַיִּמִּי קֶדֶם דְּרוֹת עוֹלָמִים הֲלוֹא אֲתָהּ-הִיא הַמַּחְצֵבֶת
 רֶהֱב מַחֻלְלֹת תַּנּוּן: הֲלוֹא אֲתָהּ-הִיא הַמַּחְרַבֶּת יָם מִי תְהוֹם
 רַבָּה הַשָּׁמַיִם מֵעַמְקֵי-יָם דָּרָךְ לַעֲבֹד גְּאוּלַּיִם:

תהלים, ק"ד, 1-18

בָּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת-יְהוָה: יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהַדָּר
 לְבָשֶׁת: עֲטָה-אוֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּי-רִיעָה: הַמְקַרְה
 בַּמַּיִם עֲלוֹתָיו הַשָּׁם-עָבִים רַכּוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל-כַּנְפֵי-דָוָת: עֲשֵׂה
 מַלְאֲכָיו רוּחוֹת מְשֻׁתָּפוֹ אֵשׁ לֶהֱטֹ: יַסְדֵּ-אָרֶץ עַל-מְכוּנָה בַל-
 תִּמּוֹט עוֹלָם וְעַד: תְּהוֹם כָּלבוֹשׁ כִּסִּיתוֹ עַל-הָרִים יַעֲמְדוּ-מַיִם:
 מִן-גְּעֵרַתְךָ יִנוּסוּן מִן-קוֹל רַעַמְךָ יַחְפוּזוּ: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ
 בַקְּעוֹת אֶל-מְקוֹם זֶה וְיִסְדֹּת לֶחֶם: גְּבוּל-שָׁמַת בַּל-יַעֲבֹדוּן
 בַּל-יִשְׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחְלִיִּים בֵּין הָרִים
 וְהַלְכוּן: יִשְׁקוּ כָל-חַיֹּתוֹ שָׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמָּאִם: עֲלֵיהֶם
 עוֹף-הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ-קוֹל: מִשְׁקֵה הָרִים
 מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: מִצִּמִּית חֲצִיר וּלְבַהֲמָה
 וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן-הָאָרֶץ: וַיִּזְן וְיִשְׁמַח
 לְבַב-אָנוּשׁ לְהַצְחִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וּלְחֶם לְבַב-אָנוּשׁ יִסְעֵד:
 יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי הַיָּהוָה אֲרוֹן לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר-שָׁם צִפְרִים
 יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְרוּשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבֹהִים לִיעֲלִים סֻלְעִים
 מִחֶסֶה לְשֹׁפְנִים:

א. קרא את הקטע בישעיה, וכן תהלים, ק"ד, 6-9.

הסבר מה הם היסודות המיתולוגיים בכל אחד מהקטעים שלפניך, ומהי המטרה של הזכרת המיתוס בכל קטע. בסס את דבריך על הכתובים. (6 נקודות)

ב. קרא תהלים, ק"ד, 10-18.

פסוקים אלה משקפים את התלות של יצירי הבריאה זה בזה.

הסבר טענה זו, ובסס את דבריך על שלוש דוגמאות מהכתוב. (8 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

10. קרא בראשית, א', 27-30; ט', 7-1.

בראשית, א', 27-30

וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים וְאֶת־הָאָדָם בְּצִלְמוֹ
 כח בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיְבָרֵךְ
 אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ
 וּכְבֹשׁוּ וּרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיַּה הָרִמְשָׁת
 סט עַל־הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב וְזֶרַע
 זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְּרִיעֵץ
 ל זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְלִכְלַח־חַיַּת הָאָרֶץ וְלִכְלַעֹף
 הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל רוֹמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־כָּל־
 יֶדֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי־כֵן:

בראשית, ט', 7-1

א וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם
 ב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ: וּמִזֶּרְעְכֶם וּחְתֹכְכֶם יִהְיֶה עַל־כָּל־
 חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל־כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם כְּכָל־אֲשֶׁר תִּרְמָשׁ הָאֲדָמָה
 ג וּבְכָל־דְּגַי הַיָּם בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ: כָּל־רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם
 ד יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כַּיּוֹדֵק עֵשֶׂב נֹתְתִי לָכֶם אֶת־כָּל־: אֶךְ־בֶּשָׂר
 ה בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכְלוּ: וְאֶךְ אֶת־דַּמְכֶם לִנְפְשׁוֹתֵיכֶם אֲדַרְשׁ
 ו מִיַּד כָּל־חַיַּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אֲחִיו אֲדַרְשׁ
 ו אֶת־נַפְשׁ הָאָדָם: שִׁפְךְ דַּם הָאָדָם כַּאֲדָם דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ כִּי בְּצֶלֶם
 ז אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: וְאֹתָם פְּרוּ וּרְבוּ שִׂרְצוּ בָאָרֶץ
 וּרְבִרְבֵה:

א. הסבר את הברכות לאדם בבראשית, א', 28. (3 נקודות)

ב. קרא את שני הקטעים שלפניך.

(1) איזו ברכה חוזרת בשני הקטעים, ומדוע היה צורך בחזרה זו? (4 נקודות)

(2) בקטע שלפניך מפרק ט' יש הרחבה של נושאים שזכרו בברכות בפרק א'.

ציין שתי הרחבות כאלה, והסבר אותן. (7 נקודות)

פרק רביעי – נושאי הבחירה (42 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות (שאלות 11-20).
עליך לבחור בשלושת הנושאים שלמדת, ולענות על שאלה אחת מכל נושא שבחרת.
(סה"כ – שלוש שאלות; לכל שאלה – 14 נקודות)

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

11. קרא ישעיה, מ', 11-1; יחזקאל, ל"ז, 15-28.

ישעיה, מ', 11-1

א נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם: דִּבְרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַם וּקְרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מְלֵאָה עֲבָאָה כִּי נִרְעָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כַּפָּלִים בְּכָל־חַטָּאתֶיהָ:

ב קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פָּנּוּ דֶרֶךְ ה': יִשְׂרָאֵל בַּעֲרֵבְהָ מִסִּלָּה לְאֱלֹהֵינוּ: כָּל־גַּיַּא יִנְשָׂא וְכָל־הָר וּגְבֻעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרִכְסִים לְבִקְעָה: וּנְגַלָּה כְבוֹד ה': וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר: קוֹל אָמַר קוֹרֵא וְאָמַר מַה אֶקְרָא כָּל־הַבָּשָׂר חֲצִיר וְכָל־חֲסִדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: יֵבֶשׂ חֲצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רִיחַ ה': נִשְׁבֶּה בּוֹ אֲכַן חֲצִיר הָעֵם: יֵבֶשׂ חֲצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם: עַל הַר־גְּבֵה עָלִי־לְךָ מִבְּשֶׁרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בְּפֶתַח קוֹלְךָ מִבְּשֶׁרֶת יְרוּשָׁלַם הָרִימִי אֶל־תִּירְאִי אֲמַרְי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: הִנֵּה אֲדַמֶּה ה': בַּחֲזֹק יָבוֹא וְרָעוּ מִשְׁלָה לּוֹ הִנֵּה שָׂכְרוּ אֶתְּוּ וּפְעַלְתּוּ לִפְנֵי: כִּרְעָה עֲדָרוּ יִרְעָה בּוֹרְעוּ יִקְבְּצוּ מְלֵאִים וּבְחִיקוּ יֵשָׂא עֲלוֹת יִנְהַל:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: וְאַתָּה בֶן-אָדָם קַח-לָךְ עֵץ אֶחָד וּכְתַב עָלָיו לַיהוּדָה וּלְבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ וּלְקַח עֵץ אֶחָד וּכְתוּב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וּכְלֵי-בֵית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ: וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל-אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאַחַדִּים בְּיַדְךָ: וּבְאִשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר הֲלוֹא-תִגִּיד לָנוּ מִזֶּה-אֱלֹה לָךְ: דַּבֵּר אֲלֵהֶם כֹּה-אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת-עֵץ יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד-אֶפְרַיִם וּשְׂבֹטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת-עֵץ יְהוּדָה וְעִשִׂיתֶם לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדֵי: וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר-תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בְּיַדְךָ לְעֵינֵיהֶם: וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה-אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכוּ-שָׁם וּקְבַצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהִבֵּאתִי אוֹתָם אֶל-אֲדָמָתָם: וְעִשִׂיתִי אִתָּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלָם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה-עוֹד לְשֵׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחַצּוּ עוֹד לְשֵׁנֵי מַמְלָכוֹת עוֹד: וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטָהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: וְעַבְדֵי דוֹד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלָם וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וּחְקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם: וְיָשְׁבוּ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לֵיעֲקֹב אֲשֶׁר יִשְׁבְּרָבָה אֲבוֹתֵיכֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם עַד-עוֹלָם וְדוֹד עַבְדֵי נִשְׂאִי לָהֶם לְעוֹלָם: וּכְרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וְנָתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת-מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכְּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשׁ אֶת-יִשְׂרָאֵל בְּהִיזוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

יְהוּדָה

- א. הסבר איך מתואר קיבוץ הגלויות בישיעה, מ', 11 ויחזקאל, ל"ז, 21. (4 נקודות)
- ב. (1) בישיעה, מ', 1-11 הנביא מתאר שינויים בלתי רגילים שיחולו בטבע. ציין והסבר שניים מהשינויים ואת הגורם להם. (4 נקודות)
- (2) קרא יחזקאל, ל"ז, 24-28. בפסוקים אלה מתוארים חיייהם של בני ישראל בעתיד. ציין שלושה דברים שיתרחשו בחיי העם בעתיד, והסבר כל אחד מהם. (6 נקודות)

12. קרא ישעיה, ס"ב, 9-1; תהלים, קכ"ו.

ישעיה, ס"ב, 9-1

א לַמַּעַן צִיּוֹן לֹא אֲחֻשָׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֲשַׁקוּט עַד-יָצֵא
 ב כְּנִגְהָ עֲדָקָה וּישׁוּעָתָה כַּלְפִּיד יִבְעַר: וְרָאוּ גוֹיִם עֲדָרְךָ וְכָל-
 ג מַלְכִים כְּבוֹדְךָ וְקָרְאוּ לְךָ שֵׁם חֲדָשׁ אֲשֶׁר פִּי ה' יִקְבְּנוּ:
 ד וְהָיִית עֲטֹרַת תְּפָאֶרֶת בִּיד-ה' וְעֲנוּף מְלוּכָה בְּכַף-אֱלֹהֶיךָ:
 ה לֹא-יֵאמַר לְךָ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאֶרֶץ לֹא-יֵאמַר עוֹד שְׂמֵמָה כִּי
 ו לְךָ יִקְרָא חֲפְצֵי-בָהּ וּלְאֶרֶץ בְּעוֹלָה כִּי-חֲפִץ ה' בָּךְ וְאֶרֶץ
 ז תִּבְעַל: כִּי-יִבְעַל בַּחֹר בַּתּוֹלָה יִבְעֻלוּךְ בְּנִיךְ וּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל-
 ח פֶּלֶה יֵשִׁישׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ: עַל-הוֹמֵתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי
 ט שְׂמֵרִים כָּל-הַיּוֹם וְכָל-הַלַּיְלָה תִּמְיֵד לֹא יִחַשׁוּ הַמְזוֹפִידִים אֶת-
 י ה' אֶל-דְּמֵי לָכֶם: וְאֶל-תַּתְּנוּ דְּמֵי לוֹ עַד-יִכּוֹנֵן וְעַד-יֵשִׁים
 יא אֶת-יְרוּשָׁלַם תְּהִלָּה בְּאַרְץ: נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ
 יב אֲסִי-אֲתָן אֶת-הַגֶּנֶךְ עוֹד מֵאֲכַל לֵאבִיךָ וְאֲסִי-שֵׁתוֹ בְּנִי-נֹכַח
 יג תִּירוּשֶׁךָ אֲשֶׁר יִגְעַת בּוֹ: כִּי מֵאֲסַפּוּ יֹאכְלֵהוּ וְהִלְלוּ אֶת-ה'
 יד וּמִקְבְּצָיו יִשְׁתַּחוּ בַּחֲצוֹת קִדְשֵׁי:

וענוף

תהלים, קכ"ו

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֻלְמִים: אִזּוֹ
 ב יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוֹ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אִזּוֹ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה'
 ג לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהֵי הַגְדִּיל ה': לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים:
 ד שׁוּבָה ה' אֶת-שְׁבוֹתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בְּנֶגֶב: הַזְרְעִים בְּדִמְעָה
 ה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלֶּחֶם יִלֶּךְ וּבִבְכָה נִשָּׂא מִשְׁךְ-הַזֶּרַע בְּאֵי-בֶא
 ו בְּרִנָּה נִשָּׂא אֶלְמֵתָיו:

שבתנו

א. בכל אחד מהקטעים שלפניך יש פסוק המתאר את ה"גוים".

לשם מה נזכרים הגוים בכל אחד מהכתובים? (4 נקודות)

ב. (1) בישעיה, ס"ב, 4 הנביא יוצר בדבריו ניגוד בין שתי תקופות בתולדות עם ישראל. מה הן שתי התקופות, ומה מאפיין כל אחת מהן? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) במזמור קכ"ו שלפניך יש חזרה על המילה "רנה" ועל השורש ש-ו-ב.

הדגם שימוש אחד של המילה "רנה" ושימוש אחד של מילה מהשורש ש-ו-ב בהקשרן בפסוקים. הסבר במה השימוש החוזר במילים אלה משרת את הרעיון המרכזי במזמור. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 16/

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

13. קרא איוב, ז', 1-6, 16-21; ט', 21-22

איוב, ז', 1-6

- א הלא־
- ב עבא לאנוש על־ארץ וכימי שכיר ימיו: כעבד ישאף־על
- ג וכשכיר יקוה פעלו: בן הנחלתי לי ירחי־שוא ולילות עמל
- ד מגדלי: אם־שכבתי ואמרתִי מתי אקום ומוד־ערב ושבעתי
- ה נודדים עדי־נשף: לבש בשרי רמה וגיש עפר עורי־רגע וימאס: וגוש
- ו ימי קלו מני־ארג ויכלו באפס תקוה:

איוב, ז', 16-21

- ז מאסתִי לא־לעלם אחיה חדל מומני כי־הבל ימי:
- ח מה־אנוש כי תגדלנו וכרת־שית אליו לבך: ותפקדנו לבקרים
- ט לרגלים תבחננו: כמה לא־תשעה מומני לא־תרפני עד־בלעי
- י רקי: חטאתי מה אפעל ולך נצר האדם למה שמתני למפגע
- יא לך ואהיה עלי למשא: ומה לא־תשא פשעי ותעביר את־עוני
- יב כי־עתה לעפר אשכב ושחרתני ואינני:

איוב, ט', 21-22

- יג תם
- יד אני לא־אדע נפשי אמאס חיי: אחת היא על־כן אמרתִי תם ורשע הוא מכלה:

א. קרא **איוב**, ז', 1-6.

בקטע זה איוב מזכיר אנשים המשתייכים לשני מעמדות חברתיים.

(1) מי הם, ולמה מצפה כל אחד מהם? (2 נקודות)

(2) ציין שני עניינים שבהם מצבו של איוב רע ממצבם של אנשים אלה, והסבר כל

אחד מהם. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ב. (1) קרא **איוב**, ז', 16-21.

בקטע זה איוב טוען שגם אם חטא, בן אנוש אינו ראוי ליחס כה נוקשה

של אלוהים כלפיו.

בסס טענה זו בעזרת שתי ראיות מהכתוב, והסבר כל ראייה. (4 נקודות)

(2) קרא **איוב**, ט', 21-22.

הטענה של איוב כלפי האל בקטע זה חמורה עוד יותר מטענתו בפרק ז', 16-21.

מהי טענתו בפרק ט', 21-22, ובמה היא חמורה יותר מטענתו בפרק ז'?

(4 נקודות)

14. קרא קהלת, ב', 4-16; 24-26.

קהלת, ב', 4-16

הגדלתי מעשי בנתי לי בתים ד
נטעתי לי כרמים: עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ ה
כל-פרי: עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם וער צומח ו
עצים: קניתי עבדים ושפחות ובני-בית היה לי גם מקנה בקר ז
ועאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם: כנסתי לי ח
גס-כסף וזהב וסגלת מלכים והמונינות עשיתי לי שרים
ושרות ותענגות בני האדם שדה ושדות: וגדלתי והוספתי ט
מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי: וכל אשר י
שאלו עיני לא אצלתי מהם לא-מנעתי את-לבי מכל-שמחה
כילבי שמח מכל-עמלי וזה-היה חלקי מכל-עמלי: ופנתי כ
אני בכל-מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה
הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש: ופנתי אני יב
לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה האדם שיבוא אחרי
המלך את אשר-כבר עשהו: ודאיתי אני שיש יתרון לחכמה י
מן-הסכלות כיתרון האור מן-החשך: החכם עיניו בראשו ד
והכסיל בחשך הולך וידעתי גם-אני שמקרה אחד יקרה את-
כלם: ואמרתי אני בלבי כמקרה הפסיל גם-אני יקרני ולמה ט
חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם-זה הבל: כי אין זכרון ט
לחכם עם-הכסיל לעולם בשכבר הימים הפאים הכל נשבת
ואיך ימות החכם עם-הכסיל:

קהלת, ב', 24-26

אין-טוב באדם שיאכל ט
ושתה והראה את-נפשו טוב בעמלו גם-זה דאיתי אני
כי מיד האלהים היא: כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני: ט
כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה ולחוטא
נתן ענין לאסף ולכנוס לתת לטוב לפני האלהים גם-זה
הכל ורעות רוח:

א. בפסוקים 12-16 קהלת מדבר על החכמה.

(1) הסבר את שתי העמדות המנוגדות כלפי החכמה, שקהלת מבטא בפסוקים אלה.

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא את פסוק 9 בקטע שלפניך. איזו מבין שתי העמדות שציינת בסעיף (1)

באה לידי ביטוי בפסוק זה? בסס את דבריך על הפסוק. (3 נקודות)

ב. קרא **קהלת**, ב', 24-26, ואת דברי מ' פוקס שלפניך.

"מכל מקום, קובע קהלת, גורל האדם אינו בידינו, אלא האל הוא שקובע מי יעמול קשה וידע

בחיינו רק כעס ומכאובים, ומי ייהנה". (מ' פוקס, "מגילות", עולם התנ"ך)

הסבר טענה זו, ובסס אותה על פסוקים 24-26 בקטע שלפניך.

(7 נקודות)

/המשך בעמוד 20/

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

ענה על אחת מהשאלות 15-16.

15. קרא שיר השירים, ב', 7-1; ג', 5-1.

שיר השירים, ב', 7-1

אני חבצלת השרון שושנת העמקים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים
 כן רעיתי בין הבנות: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוּדֵי בֵּין
 הבנים בעלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחמי: הֲבִיאֲנִי
 אל־בית היין ודגלו עלי אהבה: סִמְכוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדוּנִי
 בתפוחים כִּי־חולת אהבה אני: שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי וַיְמִינִי
 תחבקני: הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּעִבָאוֹת אוֹ
 באילות השדה אִסְתַּעֲרוּ וְאִסְתַּעֲרוּ אֶת־הָאֲהָבָה עַד
 שְׁתַּחֲפֹץ:

שיר השירים, ג', 5-1

א על-
 משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא
 מצאתי: אֲקוּמָה נָא וְאִסּוּבְכָה בְּעִיר בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲבוֹת
 אֲבַקֶּשֶׁה אֶת שְׂאֵהָבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְאָתִי: מִצְאוּנִי
 השמרים הסבבים בעיר את שאהבה נפשי ראיכם: כִּמְעַט
 שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחוזתי
 ולא ארפנו עד־שהביאתי אל־בית אמי ואל־חדר
 הורתי: הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּעִבָאוֹת אוֹ
 באילות השדה אִסְתַּעֲרוּ וְאִסְתַּעֲרוּ אֶת־הָאֲהָבָה
 עַד שְׁתַּחֲפֹץ:

- א. בשני הקטעים שלפניך פונה הרעיה אל "בנות ירושלים" ומשביעה אותן (ב', 7; ג', 5).
 (1) מי הן "בנות ירושלים", ומהו תפקידן במגילת שיר השירים? (4 נקודות)
 (2) הסבר את דברי ההשבעה של הרעיה. (6 נקודות)
- ב. "זקוביץ" כותב על מוטיב התפוח בשיר השירים:
 "התפוח הוא פרי טעון משמעות ומסמל את יחסיה [של הרעיה] עם אהובתה".
 (ני זקוביץ, "שיר השירים", מקרא לישראל)
 בסס טענה זו על שתי דוגמאות מהקטע מפרק ב' שלפניך, והסבר כל דוגמה.
 (4 נקודות)

16. קרא קהלת, י"א, 10-7; י"ב, 5-1.

קהלת, י"א, 10-7

וּמְתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לְעֵינַיִם לִדְאוֹת אֶת-
 הַשֶּׁמֶשׁ: כִּי אִם-שָׁנִים הִרְבָּה יִתְּנָה הָאָדָם בְּכֹלֶם יִשְׁמַח וְיִזְכֹּר
 אֶת-יָמָיו הַחֹשֶׁךְ כִּי-הִרְבָּה יִהְיוּ כְּל־שָׂא הַבַּל: שְׂמֵחַ בְּחֹד
 בְּיִלְדוּתְךָ וְיִטִּיבְךָ לַבֶּן בִּימֵי בְחֹרֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לַבֶּן
 וּבְמֵרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל-כֹּל-אֱלֹהִים יִבְיֹאךְ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט:
 וְהִסֵּר לְעַם מִלִּפְנֵי וְהִעֲבֹר דַּעַה מִבְּשָׂרְךָ כִּי-הִילְדוֹת וְהַשְׁחָרוֹת
 הַבַּל:

ובמראה

קהלת, י"ב, 5-1

וְזָכַר אֶת-כְּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא-יָבֵאוּ *
 יָמֵי הָרַעַה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אִינֹלִי בְהֵם חֲפִץ: עַד ב
 אֲשֶׁר לֹא-תִחַשֵּׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 הָעֵבִים אַחַר הַגָּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁילְעוּ שְׁמֵרֵי הַבַּיִת וְהַתְּעוּתוֹ ג
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל וּבָטְלוּ הַטַּחְנוֹת כִּי מֵעֹטוֹ וְחִשְׁכוּ הַרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת:
 וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹק בְּשִׁפְלֵי קוֹל הַטַּחְנָה וְיִקּוֹם לְקוֹל הַצִּפּוֹר ד
 וְיִשְׁחֹו כָּל-בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגִּבְהַ יִּירָאוּ וְחַתְּחֹתִים בְּדַרְךְ ה
 וְיִנְאֹץ הַשֶּׁקֶד וְיִסְתַּבֵּל הַחֲגֹב וְתִפֹּר הָאֲבִיוֹנָה כִּי-הִלֵּךְ הָאָדָם
 אֶל-בַּיִת עוֹלְמוֹ וְסָבְבוּ בְּשׁוֹק הַסּוּפְדִים:

א. בקהלת, י"א, 10-8 קהלת מייעץ כיצד לחיות חיים טובים.

הסבר שלוש מן העצות של קהלת, ואת ההסתייגות שבפסוק 9. (7 נקודות)

ב. קרא קהלת, י"ב, 5-1.

"עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (פסוק 1).

הבא מפסוקים 5-2 שלוש דוגמאות הממחישות דברים אלה, והסבר כל דוגמה.

(7 נקודות)

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. קרא ויקרא, י"ט, 4-1, 16-11; דברים, ה', 18-6.

ויקרא, י"ט, 4-1

וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. אֱלֹהֵיכֶם:
אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שִׁבְתִּי תִשְׁמְרוּ אֲנִי ה'.
אֱלֹהֵיכֶם: אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלֹלִים וְאֵלֵהֶי מִסִּבָּה לֹא תַעֲשׂוּ
לָכֶם אֲנִי ה'. אֱלֹהֵיכֶם:

ויקרא, י"ט, 16-11

א. לֹא תִגְנְבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ
ב. אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: וְלֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֵר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם
ג. אֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־דַּעַךְ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוֶה
ד. פְּעֻלַת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא־תִקַּל חֵרֶשׁ וּלְפָנַי עוֹד לֹא
ה. תֵּתֵן מִכֶּשֶׁל וּרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמוֹשֶׁפֶט
ו. לֹא־תִשָּׂא פְּנֵי דָל וְלֹא תִהַדֵּר פְּנֵי גֵדוֹל בְּעֵדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ:
ז. לֹא־תִלְךָ רֶכֶל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי ה':

דברים, ה', 18-6

ו. אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
ז. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: לֹא־יִהְיֶה לְךָ
ח. אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי: לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה
ט. אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֲרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּיָּם
י. מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה'.
יא. אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶקֶד עוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־שְׁלֵשִׁים
יב. וְעַל־רִבְעִים לְשָׁנָאִי: וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֵלִפִים לְאֹהֲבָי וּלְשֹׂמְרָי
מִצְוֹתָי: מִצְוֹתָי:

מצותי

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא
 ב ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא: שמור
 ג את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלהיך: ששת ימים
 ד תעבד ועשית כל-מלאכתך: ויום השביעי שבת לה'
 אלהיך לא-תעשה כל-מלאכה אתה וּבִנְךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ
 וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֹמְרְךָ וְכָל בְּהֵמַתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ לְמַעַן
 ט ינוח עבדך ואמתך כמוך: וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים
 ויצאך ה' אלהיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על-פני צוך
 טו ה' אלהיך לעשות את-יום השבת: כבוד
 את-אביך ואת-אמך כאשר צוך ה' אלהיך לְמַעַן יֵאָרְיֶךָ
 ימים ולמען יטב לך על האדמה אשר-ה' אלהיך נתן
 ז לך: לא תרצח ולא
 ח תנאף ולא תגנב
 ט תענה ברעך עד שוא: ולא
 י תחמד אשת רעך ולא
 יא תתאוה בית רעך שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר
 לב רעך:

א. (1) על פרק י"ט בספר ויקרא אומר המדרש שעשרת הדיברות כלולים בו.
 ציין שלושה ציוויים בקטעים מויקרא, י"ט שלפניך, הדומים בתוכם לעשרת
 הדיברות שבדברים, ה'.
 (3 נקודות)

(2) הביטויים "אני ה' " ו"אני ה' אלהיכם" חוזרים כמה פעמים בציוויים שבויקרא, י"ט.
 למה נועדה חזרה זו, ומה יכולה להיות הסיבה לחזרה זו דווקא באיקה לציוויים
 אלה? (6 נקודות)

ב. את המשפט "לא תעמד על דם רעך" (ויקרא, י"ט, 16) מסביר רמב"ם (משנה תורה):
 "כל היכול להציל ולא הציל – עובר על ילא תעמד על דם רעך". וכן הרואה את חבירו טובע
 בים... ויכול להצילו הוא בעצמו. או ששכר אחרים להצילו ולא הצילו".
 הסבר את דברי רמב"ם. (5 נקודות)

18. קרא **דברים**, ט"ו, 1-6, וכן את תקנת הפרוזבול, **משנה**, מסכת שביעית, פרק י', משניות ג-ד.

דברים, ט"ו, 1-6

מקץ שבע שנים תעשה שמטה: א
 וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה פרעהו ב
 לא יגש את רעהו ואת אחיו ביקרא שמטה ליה: א
 הנכרי תגש ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ירך: א
 כי לא יהיה בך אביון כי ברכך יברכך יה בארץ אשר יה
 אלהיך נתן לך נחלה לרשתה: דק אס שמוע תשמע בקול
 יה אלהיך לשמר לעשות את כל המצוה הזאת אשר
 אנכי מצוך היום: ביה יה אלהיך ברכך כאשר דבר לך
 והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים
 וברך לא ימשלו:

תקנת הפרוזבול

פרוזבול אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן. כשראה
 שגמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה ודברים
 ט"ו, ט: "השמר לך פו יהיה דבר עם לברך בלצל" וגומר – התקין הלל
 פרוזבול.

זהו גופו של פרוזבול: "מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני, הדיננים שבמקום
 פלוני, שקל חוב שיש לי, שאגבנו כל זמן שארצה", והדיננים חותמין
 למטה, או העדים.

א. (1) קרא **דברים**, ט"ו, 1-6.

הסבר במה הוראת החוק בפסוק 2 יכולה לסייע לשכבות החלשות בחברה.
 (2 נקודות)

(2) בפסוקים 4-6 הכתוב מנסה לשכנע את העם לקיים את החוק.
 הבא לכך שתי ראיות, והסבר אותן. (4 נקודות)

ב. קרא גם **דברים**, ט"ו, 9 ואת תקנת הפרוזבול שלפניך.

(1) בפסוק 9 יש התייחסות לקושי שחוק שמיטת החובות יכול לעורר.
 מהו הקושי, ומדוע הוא עלול להתעורר? הסבר את דבריך. (3 נקודות)

(2) הסבר מהי תקנת הפרוזבול. ציין והסבר שתי מטרות של הלל בתיקון

של תקנה זו. (5 נקודות)

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

ענה על אחת מהשאלות 19-20.

19. קרא ישעיה, א', 17-10; ירמיה, ז', 15-1.

ישעיה, א', 17-10

שמעו דבר-ה' קציני

א סדם האזינו תורת אלהינו עם עמדה: למה לי רב-זבחיכם
 ב יאמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים
 ג וכבשים ועתודים לא הפצתי: כי תבאו לדאות פני מיבקש
 ד זאת מידכם רמס חצרי: לא תוסיפו הביא מנחת-שוא
 ה קטרת תועבה היא לי חדש ושבת קרא מקרא לא-אוכל
 ו און ועצרה: חדשיכם ומועדיכם שנהא נפשי היו עלי
 ז לטרח נלאיתי נשא: ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם
 ח גם כי-תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו:
 ט רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע:
 י למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו
 אלמנה:

ירמיה, ז', 15-1

הדבר אשר-היה

א אל-ירמיהו מאת ה' לאמר: עמד בשער בית ה' וקראת
 ב שם את-הדבר הזה ואמרת שמעו דבר-ה' כל-יהודה
 ג הבאים בשערים האלה להשתחות ל-ה': כה-
 ד אמר ה' עבאות אלהי ישראל היטיבו דרכיכם ומעלליכם
 ה ואשפנה אתכם במקום הזה: אל-תבטחו לכם אל-דברי
 ו השקר לאמר היכל ה' היכל ה' המה: כי אס-
 ז היטיב תיטיבו את-דרכיכם ואת-מעלליכם אס-עשו תעשו
 ח משפט בין איש ובין רעהו: גר יתום ואלמנה לא תעשקו ודם
 ט נקי אל-תשפכו במקום הזה ואתרי אלהים אתרים לא תלכו
 י לרע לכם: ושפנתי אתכם במקום הזה בארץ אשר נתתי
 לאבותיכם למן-עולם ועד-עולם:

ה הנה אתם בטחים לכם
 ט על-דברי השקר לבלתי הועיל: הגנב ורצח ונאף והשבע
 לִשְׁקֵר וְקַטֵּר לַבַּעַל וְהַלֵּךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים אֲשֶׁר לֹא-
 י ידעתם: ובאתם ועמדתם לפני בבית הזה אשר נקרא-שמי
 עליו ואמרתם נצלנו למען עשות את כל-התועבת האלה:
 יא המערת פִּרְצִים הִיָּה הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר-נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו
 יב בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאם-ה': כִּי לֹכֶדְנָא אֶל-
 מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילֹו אֲשֶׁר שִׁבַּנְתִּי שְׁמִי שֶׁם בְּרֵאשׁוֹנָה וְדָאוּ
 יג את אֲשֶׁר-עֲשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רַעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה יַעַן
 עֲשׂוּתְכֶם אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נֹאם-ה': וְאִדְבַּר אֲלֵיכֶם
 הַשֶּׁם וְדַבֵּר וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְאִקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם:
 ד וְעֲשִׂיתִי לְבַיִת וְאֲשֶׁר נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ
 וּלְמִקוֹם אֲשֶׁר-נָתַתִּי לָכֶם וּלְאֲבוֹתֵיכֶם כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי לְשִׁלּוֹ:
 ט והשלכתי אתכם מעל פני כאשר השלכתי את כל-אחיכם
 את כל-זרע אֲפְרַיִם:

- א. בשני הקטעים שלפניך באה לידי ביטוי עליונות המוסר על הפולחן.
 בסס טענה זו בעזרת שתי דוגמאות מכל קטע. הסבר כל דוגמה (סך הכול ארבע דוגמאות). (6 נקודות)
- ב. (1) בישעיה, א', 10 נזכרות הערים סדום ועמורה. הסבר מה מדגיש הנביא באמצעות אזכור הערים האלה. (2 נקודות)
- (2) בירמיה, ז', 14-15 הנביא מזכיר שני אירועים מהעבר של העם. הסבר מה הם שני האירועים, וכתוב לשם מה מזכיר הנביא כל אחד מהם. (6 נקודות)

20. קרא יחזקאל, כ"ב, 31-23; ל"ד, 10-1.

יחזקאל, כ"ב, 31-23

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן-אָדָם
 אָמַר-לֵךְ אֶת-אֶרֶץ לֹא מְטוּהֶרֶת הִיא לֹא גִשְׁמָה בֵּינוֹם זַעַם:
 קָשָׁר נְבִיאִיהָ בְּתוֹכָהּ כַּאֲדֹנָי שׂוֹאֵג טָרֵף טָרֵף נֶפֶשׁ אָכְלוּ חֶסֶן
 וַיִּקְרַר יִקְחוּ אֶל־מִנְעוֹתֶיהָ הִרְבּוּ בְּתוֹכָהּ: כִּהְנִיחָה חֲמִסוֹ תוֹרְתִי
 וַיַּחֲלִלוּ קִדְשִׁי בֵּין קִדְשׁ לַחֵל לֹא הִבְדִּילוּ וּבֵין הַטָּמֵא לַטְהוֹר
 לֹא הוֹדִיעוּ וּמִשְׁבַּתוֹתַי הֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם וְאָחֵל בְּתוֹכֶם: שְׂרִייה
 בְּקִרְבָּהּ כּוֹאֲבִים טְרָפֵי טָרֵף לִשְׂפָךְ-דָּם לֹא־בַד נַפְשׁוֹת לְמַעַן
 בְּצַעַע בְּצַעַע: וּנְבִיאִיהָ טָחוּ לֵהֶם תִּפְלֵ חוּזִים שׂוֹא וְקִסְמִים לֵהֶם
 כּוֹזֵב אֹמְרִים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה: לֹא דְבַר: עִם הָאָרֶץ
 עִשְׂקוּ עִשְׂקוּ וּגְזְלוּ גֹזֵל וְעַנּוּ וְאֲבִיוֹן הוֹנֵו וְאֶת-הַגֵּר עִשְׂקוּ
 בְּלֹא מִשְׁפָּט: וְאֲבַקֵּשׁ מֵהֶם אִישׁ גֹּדֵר-גֹּדֵר וְעַמּוּד בַּפָּרֶץ
 לִפְנֵי בַעַד הָאָרֶץ לְבַלְתִּי שְׁחַתְתָהּ וְלֹא מִצַּאתִי: וְאִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם
 זַעַמִּי בְּאֵשׁ עֲבַדְתִּי כְּלִיתִים דְּרַכְסָם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נֹאם אֲדֹנָי
 יְהוִה:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

יחזקאל, ל"ד, 10-1

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בְּיָמֵי הַנְּבִיא הַנְּבִיא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְרַעִים כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵיוּ רַעִים אוֹתָם הַלּוֹא הֵצֵאן יָדְעוּ הַרַעִים: אֶת-הַחֶלֶב תֹּאכְלוּ וְאֶת-הַחֶמֶץ תִּלְבְּשׁוּ הַבְּרִיָּאָה תִּזְבְּחוּ הֵצֵאן לֹא תִרְעוּ: אֶת-הַנְּחֻלֹת לֹא תִזְקְתֶם וְאֶת-הַחֹלֶה לֹא תִדְפְּאוּתֶם וּלְנִשְׁבֵּרֹת לֹא תִבְשְׁתֶּם וְאֶת-הַנְּדָחֹת לֹא תִשְׁבֹּתֶם וְאֶת-הָאֲבֹדֹת לֹא תִבְקֹשׁוּ וּבְחֻקָּה רַדִּיתֶם אִתְּם וּבַפֶּרֶךְ: וּתְפֻזְיִנָה מִבְּלֵי רַעַה וּתְהִיִּינָה לֹאֲכֹלָה לְכָל-חַיֵּת הַשָּׂדֶה וּתְפֻזְיִנָה: יִשְׁגּוּ צֹאנִי בְּכָל-הַהָרִים וְעַל כָּל-גִּבְעָה רְמָה וְעַל כָּל-פְּנֵי הָאָרֶץ נִפְצוּ צֹאנִי וְאִין דֹּדֶשׁ וְאִין מִבְקָשׁ: לָכֵן רַעִים שָׁמְעוּ אֶת-דְּבַר יְהוָה: חִי־אֲנִי נָאִם וְאֲדַנִּי יְהוָה אֲסֹלָא יַעַן הָיוּת-צֹאנִי וּלְבֹו וּתְהִיִּינָה צֹאנִי לֹאֲכֹלָה לְכָל-חַיֵּת הַשָּׂדֶה מֵאִין רַעַה וְלֹא-דָרְשׁוּ רַעִי אֶת-צֹאנִי וְיָרְעוּ הַרַעִים אוֹתָם וְאֶת-צֹאנִי לֹא רָעוּ: לָכֵן הַרַעִים שָׁמְעוּ דְבַר-יְהוָה: כֹּה־אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה הֲנִנִּי אֶל-הַרַעִים וּדְרִשְׁתִּי אֶת-צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מִרְעוֹת צֹאן וְלֹא יָרְעוּ עוֹד הַרַעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיָּהֶם וְלֹא-תִהְיִין לָהֶם לֹאֲכֹלָה:

א. (1) קרא יחזקאל, ל"ד, 1-4, ואת הפירוש של ר' כשר לפסוק 2.
 "אשר היו רעים אותם – שרעו ודאגו לעצמם בלבד".

(ר' כשר, "יחזקאל", מקרא לישראל)

הסבר, על פי פירושו של כשר, במה מאשים הנביא את הרועים. (2 נקודות)

(2) הסבר, בעזרת שלוש דוגמאות מפסוק 3, כיצד הנאמר בו יכול לבסס את הפירוש של כשר שהובא בסעיף (1). (4 נקודות)

ב. בשני הקטעים שלפניך יש דימויים ומשלים הנוגעים לאכילה.

הבא מפרק כ"ב שני דימויים הנוגעים לאכילה ומפרק ל"ד משל אחד העוסק באכילה.

הסבר אותם ואת הרעיון המובע באמצעותם. (8 נקודות)

בהצלחה!